

Är jag så glad att vara svensk?

Om en dryg vecka skall vi i Sverige fira den Svenska nationaldagen. Nationaldagen, den 6/6, har vi egentligen firat sedan 1983 men det är först i år som denna dag också har blivit en arbetsfri och allmän helgdag. Men vad firar vi egentligen den 6 juni? I många andra länder är nationaldagen en högtid då man firar självständighet och befrielse från tyranniska ok. I Sverige firar vi antingen att Gustav Wasa den 6 juni 1523 kröntes till kung eller så kan vi också välja att fira 1809-års regeringsform. Denna grundlag fastslog de medborgerliga fri- och rättigheterna med bl.a. religions-, tryck- och yttrandefriheten. Om jag får välja anledning att fira vår nationaldag så tror jag nog att det senare alternativet känns värdigare och mera tidsenligt.

Ett land som firar sin nationaldag gör detta utifrån en nationell självbild som är sprungen ur historien och formad av samtiden. En sann nationell självbild består av både drömmar och verklighet, av både självuppskattning och självkritik, av både kärlek och hat. Den goda nationalismen förstår att värdesätta det som generationerna före oss har åstadkommit men räds inte heller att med öppna ögon förändra och inlemma i självbilden nya inslag och värderingar. Att våga utmana och ifrågasätta sin nationella självbild kan uppfattas som att förlora fotfästet för ett ögonblick, att inte kritiskt våga granska sig själv är början på att förlora hela sin nationella identitet.

Vi svenskar, vilka vi nu är, har en självbild av att vara rättvisa, jämlika, solidariska och hederliga. Den svenska "modellen" är full av superlativer över vår egen förträfflighet, det må sen handla om miljötänkande, djurskydd, arbetsrätt, allemansrätt eller om vår allmänna välfärd. Under generationer har vi varit så övermodigt nöjda med vad vi har konstruerat i form av moralisk, etisk och social ingenjörskonst att vi stundtals har glömt bort för vem vi konstruerat modellen. Ivar Lo-Johansson hade nog ganska rätt när han redan 1943 sa att svenskarna är ett märkvärdigt folk som ivrar så mycket för naturskydd och djurskydd men strängt taget inte bryr sig om människor.

Om vi för ett ögonblick låter oss förlora fotfästet och självkritiks funderar över på vilket sätt vi skall visa vår uppskattning över att vi är svenskar som nu skall fira nationaldag, måste vi inte då också fundera över vilka vi är, vi som kallar oss svenskar. Kommer vi den 6 juni med självklarhet att ta med oss de apatiska flyktingbarnen i den svenska nationella gemenskapen? Räknar vi med att de unga våldtagna kvinnorna som inte får domstolarnas stöd skall få vårt stöd i det nationella firandet? Kan vi tänka oss att de välutbildade medborgarna med främmande namn skall få en chans att arbeta sig in i den svenska nationella självbilden? Hur gör vi med alla de 20 % av den vuxna befolkningen som på grund av sjukdom och arbetslöshet inte orkar med takten i vårt nationella paradtdåg? Vi skulle naturligtvis kunna tillsätta en statlig utredning som om några år kommer fram till att frågorna är riktigt ställda men att svaren kräver nya utredningar. Vi skulle också kunna utmana vår svenska modell med att säga att den 6 juni inleder vi en ny svensk era.

Låt oss erövra den 6 juni och göra den till en reflekterande högtid då vi lovar varandra att med saklighet och mod utmana vår egen historiska nationella självbild till förmån för en god nationalism som med öppenhet och självkritik ständigt förändras. Vad vi i fortsättningen skall fira är att vi är ett gott land med ett gott folk som på humanistisk grund inser att människor är viktigare än modeller. Vore inte det något att fira?